ffrum Capucinorum Caesaris Insulanorum

Praet. Th. I. 389/A (Ink.)

Jncipit Dyalogꝰ ſuꝑ libertate eccleſiaſtica inter hugonem decanū et oliuerium burgimagiſtrum et catonem ſecretariū interlocutores thenēn.

Hugo.

Jc mihi oliueri verū ē quod audio conſulatum thenēn clero abſtuliſſe ātiquiſſima priuilegia. et credē hoc poſſe de iure.

Oliuerius

Verū hugo. ſed non eodem ſenſu a Clero et Ciuitatis emulis accipitur quo a conſulibꝫ factum eſt.

Hugo.

Quid ambiguitatis in dicto aut facto eſt vt diuerſimode capiatur nec quero vt de vtroqꝫ pariter reſpondeas. duo enī queſiui. vnum. Sublata ne ſint Clero antiquiſſima priuilegia. Alterū. Credere conſulatum hoc iure poſſe

Oliuerius.

Ego dixi in hac re aliquid ā conſulatu factū non vt quidā maledici calumniantur per hoc infringēdo Clero priuilegia ſine legittima cā quod eſt cogitaſſe ſacrilegiū

Hugo

Quid ē illud i hac re aliqd ne poſt hec i incerto nos vagari ɔtingat

Oliuerius

Quamqꝫ te minime latere queſita certo ſciam et me abſente a thenis hec ɔcluſā et publicata ſint morigerādum tamen in hac re tibi ſtatui amicicia mutua inter nos annos ante aliquot contracta me compellit concluſū intelligo i conſulatu. maxima neceſſitate ſuadēn que legibꝫ ſoluta eſt. capere a bladis clericorū in molendinis gabellas ſicuti a laycis nullo priuilegio gaudentibus. non ſemper ſed neceſſitate. cauſā impellente. duntaxat durante. qua ceſſante ceſſabit effectus et proptērea priuilegium cleri minime extinguitur ſed ſuo tempore ſicuti eſt vigorem habebit. quod īpoſſibile foret ſi extinctū exiſtēt hec niſi publicā forent ex me in lucem non prodirent. que enī in conſulatu ɔcluduntur ſepulta ſunt et nemini licitū eſt vel amico referre

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Hugo.

Gracias ago primo q̄ de amicicia mencionē feciſti que me audacē fecit tecum conferendi. Deinde q̄ abſq̄ circumlocutione ſeu verius circulatione qua plures ex ciuibus ſuos colorant ſermones et hoc ſubtiliter locutum fore reputant. licet iuxta pſalmiſtam. In circuitu impij ambulent mihi claram cōcluſionem propalaſti. Licet eñ miſſi conſulatus hanc concluſionem clero intimauerint credidiſſem tamē potius fuiſſe verba minatoria ad alium effectum tendentia. et q̄ premiſſa de pleno conſulatu deliberate de iuriſperitorum conſilio nō proceſſiſſent. Sed hoc mihi velim reſpondeas ſi preſens fuiſſes votum tuum fuiſſet huic concluſioni conſentaneum.

Oliuerius.

Quid de voto meo queris quod in tot prudentum et expertorum multitudine nullius momenti fuiſſet. merito debet tibi ſufficere q̄ concluſionē hanc a me extraxiſti. et vana fuit tua eſtimacio q̄ miſſi conſulatus vnum dicerent et aliud deſiderarent. Nec dubites quin hec res concluſa ſit per habentes ad hoc plenam poteſtatem. Nec ita ardua videtur vt magnorum doctorum egeat conſilio et omniū conſulum cōuocacione.

Hugo.

Votum tuū non abs re requiro. ſed vt ſciam ſi in aliorū errore ſis

Oliuerius.

Noli queſo blaſphemare nec in celum os ponere. Credis tu hugo cōſulatum theneñ errare. et hanc cōcluſionem ſine matura deliberatione feciſſe deſipis ſi ita ſapis. ſed videris mihi ad ſecundā partem q̄ſiti procedere ſi conſulatus credat hoc iure feciſſe. Et vt breuis ſim ſi preſens fuiſſem conſulatui non reſtitiſſem et temporum qualitatibꝰ attentis non ſecus votaſſem.

Hugo.

Vach perij in te vnice oliueri ſpem meā poſuerā vt te re deūte clerꝰ ī priſtinā libertatē cōſtitueret nō es memor largiſſime ꝓmiſſiōis ꝑ te noīe cōſulatꝰ facte cleō dū tollēcuit cōniuētibꝰ ocul' neſcio an plꝰ coacte

q̄ iuſte · ad tuã nupertunã inſtanciã de duorum groſſorum thenen̄
gabelle agguatione ex qualibet carrata vini ex tunc inantea nulla
clero imponẽda onera et vti ciues defendendos ·

Oliuerius

Menti habeo neceſſitas maior impellit q̄ veriſimile fuerat · Alia ra-
cio reformat pactũ nõne ſedetis pacifice ĩ tam inſigni ciuitate thenen̄
abſq3 omni onere · venditis vina veſtra abſq3 gabella · Ciues etiam
pauperrimi ſtrictiſſimas et onoroſas faciunt cuſtodias vos quos
huius diſturbij principales vulgus clamitat in plateis · in lectis
quieſcitis alijs in muris pernoctantibus · Ciues vicesimum denariũ
de bonis ſuis contribuũt ſeu mutuãt vos vel modicũ mutuo dare r̄cu-
ſaſtis Juſtũ ē qui ſentiũt cõmoda illos onera ſubire debere equalia
Quid moleſti ⁊ indignati eſtis de tam modica re vt panem ematis
inſtar laycorum hoc periculo maxime durante ⁊ neceſſitate cõpellente

Hugo ·

Ni fallor te plus ſolito cõmotum video et vulgi ſententie inherere ·
qui non racione ſed voluntate occaſione qualibet ſumpta pro cauſa
mouetur. Nunc igitur replicare omittam ne aliter q̄ ego dixerim
verba mea interpreteris et cras ſi ocij quicq̄ tibi erit redibo

Oliuerius

Erras hugo nulla in me cõmotio eſt ad iracundiam que in me rectũ
ſupplantauit iudicium Replica quid vis veritas non querit vmbrã
diuerticula ſeu circulatiões hec ſunt hec verba et ſubtilis mos eſt
nil habentium ad replicandum ·

Hugo ·

Gaudeo oliueri te ita conſtantem et a veritate immobilem · Sed
rogo ſi te errare monſtrauero et a veritate alienum vis ne ad rectã
viam dirigi ·

Oliuerius ·

Quid · ni hoc velim · quin ymmo quod in me queris tute facturũ pro-
mitte. et quantum ĩ te eſt ne veritati ſingulis attentis reſiſtatur per-
ſuade · Quod ſi ego pro veritate te certare ſenſero itidem aput con-
ſulatum me facturum promitto ·

Hugo.

Meꝺū iam ꝑnitꝰ ſeꝺ ⁊ me aꝺ hoc aſtringo et ſub penis camere i fo
ma meliori obligo . ſed quia multa capita tacta ſūt vt ꝑ partes veri
tas inq̄ratur neceſſe eſt ut ſentio creꝺis vna cū cōſulatu recte ⁊ iuſte
tēpore hoc . et neceſſitate vrgēte cōſulatū facere que cū clero attē
ptauit nec vllam ob hoc penā incurrere.

Oliuerius.

Sentis bene et ita eſt . doctores em̄ deſuꝑ cōſulti ſūt quos in iure cō
ſulere erroneū vix creꝺibile eſt.

Hugo.

Non eſtimo in iure doctores pontificio vel imperatori o ſeu etiā ſa
cre ſcripture hec cōſuluiſſe ſi igitur meꝺici cōſulti ſūt nimiꝝ ſi fines
eorū tranſgreſſi errauerint.

Oliuerius.

Jocaris in re tā arꝺua iuriſ vtriuſq3 doctores plures cōſulti ſūt qui
in hanc cōcorꝺant diffinitiuā ſentenciā neceſſitatē rem aleas illicitā
licitā facere cum legi non ſit ſubiecta . et ſi iura ceſſarent ius ꝺiuinū
et naturale hoc dictaret.

Hugo.

Erras oliueri et iam nō iocor oēs illos de cōſulatu q̄ auctores huiꝰ
ſublacionis priuilegij et impoſicionū ſimiliū onerꝝ fuere in hac ciui
tate thenē̄ ſūt iure ciuili et canonico ꝺiuerſis cēſuris et penis inno=
dati. Si iuriſta eſſes allegarē tibi . c . nō minus . c . aduerſus de immu.
eccle . c . quāq̄ de cenſi . li . vi . c . ſi . de immu . ec . e . li . et cle . ſi . de cenſi . c .
ſupquibuſ ꝺā de verbo . ſig . l . placet . C . de ſacro eccle . et in cōſtitucōe
Frederici ſecūꝺi aꝺ decus ⁊ de decorē ſub rubrica de ſtatutis ⁊ ꝯſue.
cōn lib . ⁊ eccle . ī vſi . fen . Ultra iſta iura cōia ſūt ꝯſtitucōes ipēiales
Karoli quarti funꝺate ſuꝑ conſtitucionibꝰ Frederici preꝺicti confir
mate ꝑ ſūmos pōtifices ꝑ̄ſertim v honoriū papā terciū et martinū
papā quintū q̄ deſuꝑ clero thenē̄ dedit executores āno ſuo p̄mo.
Preterea eſt bulla q̄ ſingulis diebꝰ iouis in ſeptimana ſācta ꝑ ſum
mū pontificē publicat̄ q̄ tales impoſitores nouorū onerū anathema
tiſat et ab hm̄oi cenſuris et anathemate nullus preter ſūmū pōtificē
poteſt tales abſoluere prout deſuꝑ eſt clara bulla ꝓhibitoria pauli
pape ij . et moderni ꝺn̄i noſtri ſanctiſſimi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Oliuerius.

Hugo ſi res tam clara foret non poſſum credere doctores ita conſu
latui conſuluiſſe et comuniter dicitur ꝙ iura de facili flectuntur ad
inſtar naſi cerei . et non dubito conſulatum thenen̄ ſingula mature
prius maſticaſſe qm̄ huiuſmodi rem concluderent et publicarent .
et merito clerus iuxta facultatem contribuere debet prout audiui
iure cantum.

Hugo.

Ab vltimo incipiam fateor tēpore neceſſitatis clerum teneri ad ſub-
eundum certa onera ſed modus traditus in iure ſeruandus eſt con-
ſulto romano pontifice vel eius legato auctoritatem habente Nullo
tamen iure cauetur laycis licere clero huiuſmodi onera imponere et
hoc verum vti euangelium eſt. Si conſulatus conſuluit doctores
poteſt eſſe. ſemel per me ad hoc reſponſum eſt Hoc certum eſt nullū
cum miſſis ad clerum per conſulatum in hoc tam arduo negocio iu
riſtam comparuiſſe cum tamen in minimis cauſis doctor ciuitatis cū
miſſis ſolitus ſit comparere. quinymmo vn⁹ ex maioribus ciuitatis
in clero publice non eſt veritus exclamare . Conſulatum thenen̄ in
hac re non curare libros nec doctos viros . quod verbum ſpero ex
ſeipſo locutus eſt aleas ſcandaloſum foret conſulatui thenen̄. qui
tunc poſſet in hoc comparari conſulatui nurſien̄ quem totus mundus
verbo ytalico deridere ſolitus eſt eo ꝙ tempore conſilij proclamant
for le ſanye. hoc vult dicere exeant ſapientes per quos notant litte
ratos Nec reputo minimam auctoritatem in tanto conſulatu tot per
ſonarum. Nam integrum preſumitur iudicium quod plurimorum
conſilio approbatur. Sed nolite mihi queſo imputare que dicturus
ſum. Tuipſe ſcis quales intrant ad conſulatum et quales vocantur
et cum quibus practicis. Ego eſtimo iuxta ſentenciam franciſci pe-
trarce clariſſimi poete Si ſobria venerandaq; canicies in conſilij par
tem vocaretur et hucuſq; vocata foret et qui fortune ludos noſcerēt
et amare rē publicā didiciſſent hāc rē nūꝙ attēptaſſent. hijs enī dul
cedo pacis eſt gracior qui contrarij amaritudinē ꝑguſtarunt.

Oliuerius.

Ut mihi videtur hugo ſatis ſerioſe et grauiter locutus es in con-
ſulatu. plures numero ſunt et iuuenes ⁊ ſenes ⁊ vt video iuuenes

plus vigent conſilio q̄ ſenes qui carēt memoria ⁊ intellectu et ha
bent annexam quandā infanciam iactantes multa vidiſſe et audi
uiſſe que ante eorum tēpora peracta ſunt juxta illud metricum pe
vinu mentiri ⁊c̄.

Hugo.

Nolo oliueri illos admittatis vel vocetis ad conſilium quibꝫ nulla
ſunt ſenectutis inſignia preter rugas canos caluicium et incuruum
tergum naſiqꝫ madentis infanciam et cum voce tremencia membra
vt ſatiricus apt. Suas ſibi equidem inuidioſas dotes habeant Ego
cū franciſco petrarcha non pueros quero ſed maturos. Neqꝫ rurſus
illos excludo ſi qui ſunt qui florentibꝫ annis animi preoccuparunt
ſenectutē. Non ſum neſcius quantū affricanus adoleſcens afflicte
rei publice non manu ſolum ſed conſilio ꝓfuerit aut dum ſecretum
ſenatus celat papirius pretextatus quo nam matrem ioco luſerit
quid pedagogo ſuo portius cato. quid ſeni anxio puer ſuaſit altibi
ades. Sed mihi crede oliueri ꝑ ratum genus hominū quibꝫ tenera
etate cōtingat ſapere vbi ſane tale aliquid ⁊ pregreſſum ānos ado
leſcentem videris. nec enī inficior fieri poſſe ſenum choris aſſcribo.
Tu qui et cōſilij prima vox et rerū caput eſſe meruiſti. et hec ſemꝑ
tecum cogita primas ad te partes vel glorie vel infamie pertinere
Ideoqꝫ ſopitis oībus vel rem hanc negligentibus ſolus vigila ſē
per in mente firmiter tene que clero addixiſti dum dulciloquio tuo
libertatem cleri in duobus groſſis leſiſti neqꝫ par imperatoris ⁊ mi
litis labor eſt promptior ad actum venit quem maior premij ſpes ⁊
glorie vel incurſus infamie et flagicij impellit. hoc incorpora quod
nobilibus animis poſt virtutem ſummum calcar eſt gloria. Sunt
autem optime cure de ſalute patrie vt apt cicero hijs aſſurgē teqꝫ
ſuper teipſum erige. vide circumſpice contemplare omnia et felices
exactionum cleri exitus cum infelicibus confer et damna cum como
dis et gaudium cum merore et peccatum ⁊ leſam conſcientiam cum
tranquillitate animi ⁊ bona fama. et diligenter caue ne tot annorum
felicitatem et bonam famam ciuitatis thenēſ vnius flagicij dederis
diſcrimine. et frementi turbe tuta magis et profutura q̄ placi
tura conſilia prebeas. Ex hoc te amor publicus ſequetur indubie
in preſenti. et premium eternum in futuro. Hoc vnum ſubticere

non poſſum q̄ in thenis populus in clerum tanta falſa ꝯfingit dictat et proclamat quãta non diceret de latrone homicida· de ſcorto mere trix· ſcurra de mimo·

Oliuerius·

Sana et bona ꝯſilia maiorū auctoritatibꝰ approbãta mihi tribuis de quibus merito tibi grãs ago ꝗ me nimiū extollis· q̃d eñ ego niſi vnus de ꝯſilio et nõ de ſenioribꝰ· mihi multa aſſcribis q̃ alijs attri buẽda ſūt· Ego quantū in me fuerit pati cõſulere ꝓmitto· Eſt ne mediū inueniendū in hac re a te quero reſpõde queſo ac ſi doctor cõ ſulatus exiſteres·

Hugo·

Propter te oliueri quẽ ſẽp amaui rñdebo hoc pacto ſi dictis meis fidem adhibueris·

Oliuerius·

Haut dubium quin adhibebo·

Hugo·

Que prius dixi in iure canta veriſſima ſūt· et hoc mediū ē et neceſ ſariū cõſilium· Reſtituat̃ clerus ad priſtinā libertatē cū ꝓmiſſione de non infringendo libertatē in futurū et cū reſtitutione ablatorū τ illo factõ de conſilio legati preſentis iuxta cleri facultates imponat̃ decima clero ſoluenda ciuitati· ſi poſſibile fuerit de iure et de facto·

Oliuerius·

Regratior tibi q̄ clare locut? es ſed q̃d opus ē ꝓmiſſione in futurū ex quo cõſtito de iniq̃tate ciuitas ãplius non attẽptabit· Preterea ablata vix vel nunq̃ cõſueuere reſtitui nec bene intelligo hec verba vltima parte ꝓlata· Si poſſibile fuerit de iure et de facto·

Hugo·

Multa certe oliueri ſcit ciuitas vel de facile ſcire poteſt male et peſ ſime acta circa clerū et eorū priuilegia q̃ tamē inuere cū de indies at tẽptat· primū de clero neceſſarijs ſiue gabella ad ciuitatē minime per clerū introducendū de ſtatutis factis cõn libertatē eccleſiaſticā bõa imobilia i ciuitate nõ poſſe legari clero vel eccleſijs aut eccleſiaſticis

ꝑſonis violare in dies libertatē eccleſiaſticā ↄfugiēdo ad eccleſias
extrahēdo clericos incarcerādo puniēdo et multa enormia ↄmittēdo
Preterea ſi nō reſtituunt̄ ablata erit dānatio amarū ⁊ ꝑiculū ruine
ciuitatis · Propter duo enī maxime ciuitates tēpore xp̄ianitatis periē
videlicet oppreſſionē cleri et vſurpacōz iuriū pricipū q̄ quādo corruunt ꝓpter earū magnitudinē ꝑraro vel nunq̄ reſurgūt · Verba vō
in fine poſita de iure et de facto ita intelligēda ſūt nam de iure clerꝰ
ciuitati co⸗ eoꝝ dn̄m cui iuramēto fidelitatis ſūt aſtricti ſubſidiū preſ⸗
tare nō poſſunt · de facto etiā impoſſibilitas orit̄ nā clerus oībus
bonis etiā ꝑ veſtros ſoldatos et ciues ſpoliati ſūt et ꝑ vrōs aduer⸗
ſarios ita ꝙ nullus clericorū ex ſuis in ciuitate ↄſiſtētibꝫ beneficijs poſ
ſit victitare ꝓut proch pudor notoriū eſt · Sic clerus gaudet doleter
referēdo priuilegiū pauperꝝ qd̄ nō poteſt ſpoliari iam nudatus.

Oliuerius.

Videris mihi multū vehemēs in vtrāqꝫ parte ītuēdo clerū et accu⸗
ſādo populū p̄ſerti ↄſulatū ſaltē fateri neceſſe erit ꝓpulū paupimū
multa ↄtribuiſſe et labores infinitos tolleraſſe ⁊ ſubijſſe. clerus vero
defenſus in pace q̄euit abſqꝫ oīꝫ cuſtodia ·

Hugo.

Neſcis oliueri illum verſum pſalterij · Niſi dominus cuſtodierit ciui
tatem fruſtra vigilat qui cuſtodit eam et illud tu ſupplex ora tu ꝓ
tege tuqꝫ labora · Oportet diſtinctionē eſſe inter clerū et populum ·
Sed ſi clerus cogendus eſt vigilare vt layci · econtra layci cogant̄
orare et cantare vt clerici vt omnia ſint ↄmunia et ↄfuſa et nullus
exemptus ſit · tunc certe ciuitas inferno ſimilis exiſteret vbi nullus
ordo ſed ſempiternus horror inhabitat Noli oliueri ſic ſapere · noli ſic
conſulere ius diuinum hoc prohibet et deteſtatur · Lege in ſecūdo
libro paralepomenon · c · xxxi · qualiter Ezechias prouidit ſacerdoti
bus de victualibꝫ precepit enī populo vt darēt partes ſacerdotibus
et leuitis ſcꝫ decimas et primicias que erant eis aſſignate per legē
vt poſſent vacare legi diuine videlicet ſtudendo docendo templum
officiando · Iſtud enī teſte nicholao de lyra ſuper hoc paſſu ſemper
fuit obſeruatum apud omnes ꝙ illi qui intendebant ſtudio ⁊ cultui
diuino acciperēt neceſſaria victus a populo ꝓpter quod ſacerdotes

egipti tempore famis non fuerunt compulſi vendere poſſeſſiones ſu
as ſicut alij· quia ipſis ſtatuta cibaria ex horreis publicis prebebã
tur·Et hoc ſub pharaone qui legem dei ignorauit vt habetur Ge
neſ xlvij·caplo·Lege obſecro Eſdre vij·caplo vbi clariſſime pro
hibetur ne cenſum vt dicit Nicolaus de lira de rebus que portantur
et tributum quod a perſonis ſoluitur et annonas idest victũ qui cu
ſtodibus terre prebebatur· non habeatis poteſtatem imponendi ſu
per eos· Perſone enim deſeruientes cultui diuino et vacantes ſtu
dio debent eſſe a talibus immunes. Relege oliueri totam bibliam ⁊
inuenies regulariter· Reges et iudices filiorum iſrahel quamdiu
ſacra non violarunt ·in bellis victores fuiſſe· et bonis omnibus ha
bundaſſe · Dum vero legem tranſgreſſi ſūt et ſacra violarunt hor
ribilia perpeſſi ſunt·preſertim in obſidione ciuitatum potentiſſima-
rum ſamarie et iheruſalem vt caput aſini lxxx· argenteis emit·et
quarta pars tabi ſtercoris columbe ·Quinq; preteria matres com
medere filios compulſe ſunt· ſed ſamariam ſolus elizeus propheta
ſaluauit · Iheruſalem vero quia eccleſiaſtico ſtatu caruit et legem
trãſgreſſa eſt penitus ſubuerſa ē· Nec tradidit naboth regi achab
ſuam vineam quam petebat et quid regi contigit exemplo ſit Hec
omnia habẽtur iiij·Regum vi·et vij·caplo et iij·Regum xxi·et xxij
caplo·

Oliuerius

Multa mihi hugo ex ſacra ſcriptura allegaſti tibi replicare nõ poſ
ſum nec volo ſed tibi fidem do plenariam de hoc ſolum me informes
Debet ne clerus in tam maxima neceſſitate aliquid contribuere vl
facere qui tamen promiſit et addixit neceſſitatis tempore bonis re
bus et perſonis ciuitati aſſiſtentiam facere et ciuitatem defendere·

Hugo·

Quod mihi p̄mmo ſacre ſcripture non contradicis ſed fidem das
ſignum bone conſcientie eſt et quia informari deſideras Clerus non
negat que promiſit p̄mmo caſu ſe offerente quod deus auertat ope
adimplebit et indies adimplet·Nã omībus bonis eccleſiarũ etiã p̄
ciuitatis ſtipendiarios ſpoliati militant deo cantando et legendo et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſeruiant altari de quo victitare nequeunt · Aliqui enim mutuo etiã
ſub vſura ſuſcepto · aliqui bonis mobilibus ſuppellectili et vtenſili
bus venditis · aliqui plurales in beneficiis redditibus beneficiorum
extra terminos conſiſtentium · aliqui laboribus manuum redimendo
tempus in ciuitate miſeram vitam agunt · quinymmo aliqui licet ſe=
crete mendicare coguntur · Nec tamen clerus aliquid neglexit tem
pore huius tribulationis qđ ad ipſorum ſpectat officiũ nocturnũ
et diurnum etiam ad extraordinarias preces ⁊ proceſſiones indi=
ctas ad ipſius ciuitatis omnem voluntatem · Nondum quinqꝫ men
ſium tempus effluxum erat quo guerra durauit et a clero contra ꝓ
miſſionem factam per ciuitatem de nullis grauaminibus imponen=
dis per ſublationem priuilegiorum merito non fuiſſet inchoandum
Si tamen tanta imminet neceſſitas vt ſine bonis clericorum que ta
men reſpectu negocii inchoati modica ſunt defenſio ciuitatis bonis
laycorum fieri non poſſit · Conſulatur ſummus pontifex vel eius le
gatus et iuxta eius conſilium et poſſibilitatem iuris et facti fiat im
poſicio decime ſoluende ciuitati pro defenſione eiuſdem · defenſio enĩ
iuris naturalis eſt et reſiſtere tirannidi licitum · non fiat violencia
clero nec per ciuitatem impoſicio · vos enĩ mouet neceſſitas obſequẽ
di non auctoritas imperandi · cum laycis ſuper eccleſiis et perſonis
eccleſiaſticis nulla ſit attributa facultas · Nolite tangere xpriſtos
meos ne iuſticia ciuitatis notoria vertatur in iniuſticiam et tiranni=
dem manifeſtam et optima cauſa in peſſimam iram omnipotẽtis dei
et vindictam ſuper ciuitatem prouocando ·

Oliuerius ·

Hugo dulcis es ĩ prĩcipio ſed vehemẽs ĩ fine ſemꝑ eandẽ cantilenã
exclamãs ⁊ idẽ ꝯcludis vtinã nũꝙ̃ fuiſſes cleric⁹ aut apoſtotaẽs qđ
vix poſſibile cerno certe aliter caneres nec ita ĩueheres ĩ populũ et ex
tolleres clerũ vix me ꝯtineo Credis ꝙ deus plagabit hanc patriã

propter clerum Neſcis ꝙ ſunt in clero maleviuentes peiores lapcis
bibuli luxurioſi adulteri · monialium amatores et concubinarij ma-
nifeſti · vnde eſtimas tot ſcorta in ciuitate precioſis veſtibus cleno-
dijs annulis et exuuijs ad inſtar matronarum et pretextarum or-
nata lapci modicū contribuunt quia vel vxores impedimento ſūt
vel parentes in habundantibus · in indigentibus impoſſibilitas

Hugo ·

Loquor ex natura vt in buccam venit et in re iuſta cui contradi-
citur vehemens ſum fateor · etiam contra propoſitum · maxime in
continuatione · nullus perfectus preter deum · ipſe fecit nos et non
ipſi nos · diuiſiones gratiarū ſūt · tu nimis dulcis affabilis ⁊ eloquēs
es · vide dulciloquio veritas inſit et felle non miſceatur qui dulci fi-
ſtula locutus es clero · vide ſi ſeruata ſunt et opere adimpleta · hec
eſt practica thenen multorum verba componere et etiam a predi-
catoribus exclamationes et perſuaſiones capere arengas precon-
cipere et nil ſubſtancioſum concludere · Hanc artem antiqui loqua-
citatem non facundiam dixere · Parturiunt montes et naſcitur ri-
diculus Mus dum totum prenarratur comptis verbis in calce con-
cluſionū nil aliud comūniter exprimitur niſi ꝙ de iure naturali diui-
no et poſitiuo eſt impoſſibile et prohibitum Sequuntur predicato-
res veſtri ꝗplures hunc modum qui id habent cure non quomodo
ſcripturarum medullas ebibant ſed quomodo aurem populi decla-
matiorum floſculis mulceant · Si vt optas lapcus ſemper fuiſſem
vel apoſtotarem quod deus auertat neſcio cogitare quid aliud di-
cemur vel concluderē niſi ꝙ oīa iura et omnes doctores vnanimiter
concludunt nemine diſcrepante non habeo naturam aliquorum do-
ctorum veſtrorum qui conſulunt vti conſilium petentes velle conſi-
derant contra eorum propriam conſcientiam et claram iuris deter-
minationem Nec peccata cleri moueant te et ciuitatem ad infringē-
dum eorum priuilegia et libertates antiquiſſimas · Licent enim alij
qui boni ſint aliqui mali attamen delicta perſonarum in damnum ec-
cleſiarum non redundabunt · nec lapcos iudices ſuper clerum ſta-
tuit dominus · nec licenciauit vt ſuis priuilegijs eos denudent · No-
lite propter ſcelera noſtra perdere fidem veſtram · iam non ſolum
tibi ſed et ciuitati loquor · vehemens contra propoſitum eſſe incipio
nec prodeſt proteſtatio · xpriſtus gemitus peccatorum recipit et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

orationes et ſacrificia et eccleſie ſacramenta etiam a peccatoribus
collata Lege deſuper raciones in racionali diuinorum ſub feſto om
nium ſanctorum vbi facit mēcionem auctor de cōmemoracione ani
marum Neſcis quid dominus dicit in euangelio Super cathedram
moyſi ꝛc. ymmo plus dico ꝙ magis merentur layci et rectius cre
dunt honorando malos clericos q̄ꝫ bonos qui diuino et eccleſiaſtico
tantum iudicio ſunt reſeruati. Relege oliueri liberos geſtorum con
ſulatus et ſi premiſſa huiuſq; non fuiſſe attemptata perſpexeris nō
ſine maxima prudentia antiquorum noli conſilium dare ꝙ moderni
conſiliarij ſint tanti mali inuentores. Velit preterea deus ꝙ clerico
rum fornicaciones non ſuperentur ab adulterijs laycorum etiam
duplicibus numero et qualitate. et non plus ſcorta a laycis ditena
tur et exaltarentur ſed quod agunt eas ducendo in vxores profi
ciat eis in remiſſionem omnium peccatorum c. int' opa de ſpon.

Oliuerius.

Remittis me hugo ad tempora preterita que ab omnibus iudican
tur meliora fuiſſe numq̄ꝫ eſtimo hanc ciuitatem adeo anxiatam ſi
cuti eſt. Eſto ſine preiudicio ita vt dicis in iure ſcriptum quis po
teſt i tātā neceſſitate iuris preceptis obedire Clerici ſaltem tenenꝣ
ad murorum cuſtodiam et reparacionem neceſſitatis tempore et ad
plura alia que ab alijs intellexi in iure ſcripta de quibus tamē nullū
verbum a te in medium profertur. Si igitur ad minora ciuitas cle
rum inducit onera q̄ꝫ de iure tenentur merito clerus gracias aget ꝛ
a pena ciuitas erit immunis. Et ſemper allegas grauamina illata
clero. dic mihi q̄lia ſint illa grauamina alia q̄ꝫ de multro dic obſecro

Hugo.

Ne iraſcaris mihi dicam tibi aliqua grauamia ſecrete et ſub ſigillo
cōfeſſionis que ciuitas infert clero quorum aliqua prenarraui ſi me
moria retines que locutus ſum Primo per ſtatuta eorum iuramēto
firmata prohibent ne aliqua bona temporalia immobilia quocūq; ti
tulo in poteſtatem eccleſiaſticā trāſferanꝣ Secūdo arreſtāt iudices
bona eccleſiaſtica et ſup illis iudicant p̄ſertim ſup bonis ī certis eoꝝ
libris deſcͤptis. iſtō ſil'iter fit ab alijs iudicibꝰ laycis ex ciātate. Ter
cio violāt eccl'as et emuitates eccl'aſticas extͨhēdo ab eiſdē queſcūq;
laycos etiā cl'icos Q'rto pcuſſiūꝣ cl'ici ipūe ī ciātate etiā ī emuitatibꝰ

et cimiterijs. Quinto capiunt clericos ꝛ incarcerāt in carceribus
eorum publicis ꝛ detinent diu incarceratos prout adhuc aliqui i car-
ceribus detinentur Sexto exigunt gabellas ſiue theolonium a cle-
ro racione quorumcumqȝ cōmeſtibilium et potabilium de vino oleo
piſcibus ꝛ ſimilibus ad ciuitatem introducendis Similiter de lignis
carbonibus et alijs clero neceſſarijs Septimo ſpoliarunt clerum
quaſi per annum libertate qua vſi ſunt mittentes ſingulis ebdoma-
dis ſine gabella certam quantitatem bladorum ad molendum ꝑ q̄d
ſpolium antique piſtrine eccleſiarum et monaſteriorum funditus
deſtruuntur et ſinguli contractus inter eccleſias et piſtores qui i ꝑ
tempore fuerunt et ſunt a memoria hominum citra et vltra initi an-
nichilantur. ſingulęqȝ eccleſie turbationem et confuſionem paciunt
Octauo vaſtarunt hoc anno per eorum ſtipendiarios ciues et ſol-
datos predia et poſſeſſiones quaſi tocius cleri incendijs rapinis et
ſpoliationibꝯ. colonos cleri capiendo. oneribus importabilibus gra-
uando et bona clericorum etiam hic in ciuitate clero aſpiciente inter
ſe diuidendo Nono grauarunt quaſi totum clerum locando tanq̄
ſuperiores cleri et ꝓprie temeritatis audacia armigeros nedum ī
domibus clericorum ſed etiam in eorum emunitatibus et locis ca-
pitularibus ſtabula equorum in illis ſternendo et viliſſimas perſo-
nas in illis diſponendo. laycorum preſertim maiorum domibus mi-
nime occupatis per hoc etiam libertatem eccleſiaſticam violando.
Decimo aliqui ciues cenſuris iuſte innodati temere intrant eccle-
ſias et per ſingulas horas canonicas inibi conſiſtunt et iuſſi ꝛ humi-
liter rogati exire recuſant. ſed proprie temeritatis audacia diuinū
officium perturbant et impediunt. Nec tales per ciuitatem puniun-
tur. et licet excōmunicatione papali ſint innodati a conſulatu non
repelluntur. Vndecimo diffidatis cleri et notorijs cleri raptori-
bus incendiarijs et eccleſiarum effractoribus et ſacrilegis. dant
ſaluum conductum habitandum ſtandum et permanendum in ciui-
tate etiam ad longum tempꝰ. Et ſtāte huiuſmodi ſaluo conductu
non permittunt illos via iuris citari arreſtari vel ad iudicium tra-
hi pro huiuſmodi criminibus eccleſiaſticis. etiam coram iudicibus
laycis eccleſiaſticis ſeu conſeruatoribus. Duodecimo racione
noui theolonei iam vt dicitur per regem francie impoſiti exigerunt
et exigunt a clero theolonium et nolentibus dare bona impediunt
et detinent nec abducere permittunt. Vltimo non eſt omitten-
dum q̄ ante feſtum martini nulli laycorū ciuiū licitum ſit vendere

nouū vinū ducillando ſed ſolus clerus vina ſibi creſcentia vendebāt iam ciues etiam ante dictum feſtum ſancti martini indifferenter vina vendunt in maximū cleri detrimentū et iacturā Preter iſta ſūt multa alia grauamina que pro preſenti non occurrunt que p̄miſſa videntꝰ pauca reſpectu minarū oblocucionū et diffamacionū quas indies layci clero inferunt adeo ꝙ inter iudeū et clericū modica in ciuitate videtur differencia quo ad reuerentiā et honorē. Et licet viri honeſti premiſſa nō omittant publici tamē ꝑpetratores impuniti in ſuis delictis cōfouentꝰ et ſic premiſſa tacite approbant.

Oliuerius.

Videntꝰ tibi iſta illicita etiam ſi vera eſſent exceptis oblocutionibꝰ quas ciuitas totaliter extirpare et prohibere non poteſt. noſtri doctores conſulti affirmāt talia et ſimilia fieri poſſe de iure.

Hugo.

Quare oliueri qui tibi ad aurem talia inſuſurrant nō loquūtur publice nec comparēt coram clero.

Oliuerius.

Timent offendere clerū ſed dederūt mihi paruā cedulā in qua cōtinentꝰ que locutus ſum lege illam.

Hugo.

Non oportet legere ſcio quid in ſe continet cedula.

Oliuerius.

Ha. ha iam vici eſtimas forſan ciuitatē cōſuluiſſe medicos vti p̄mo iocabaris dic ergo quid continetꝰ in cedula hic mihi aſtans iuriſta eſt et auſcultabit ſi verū dixeris.

Hugo.

Continetur in cedula ꝙ clerici tenentur de iure ciuili contribuere ꝓ reparatione murorū per tex. in l. ad portus. C. de ope. publicis vbi habetur ꝙ nullꝰ cuiuſuis priuilegij racione excuſatur ab onere portus aqueductus ⁊ murorum inſtaurandorum ergo nec excuſabitur clerus. Ad idem tex. per omnia ſimilis. et in l. omnis prouinciarum

et expreſſioꝛ in.l.ſi.c.de qui.mu. exc.ſan.l.x. Preterea videtuꝛ
pro iſta parte auctoꝛitas iacobi de are.in.l.ad inſtructionem.c.de
ſacro.eccle. vbi hoc ſimpliciter tenet. Cuius dictum et etiam iacobi
de ra.refert et quia non improbat videtuꝛ ſequi ſimpliciter bar.in
dicta.l.ad inſtructionem ſed bu.quem refert et ſequituꝛ bal.in di
cta.l.ad inſtructionem et in vſibus feu.ti.de pa.conſtan.v.nos ro
manorū in fine tercie et in principio quarte ſolucon̄ id ſequūtuꝛ eo
caſu quo racione publice vtilitatis ſiue quietatis reſtaurantuꝛ muri
vt propter neceſſitatem guerre imminentis ſicuti ea racione tenēt
etiam clerici in refectione viarum et pontium vt eſt tex.in dicta.l.
ad inſtructionem etiam ſi guerra nō imminet ſed ſolum eſt guerre
ſuſpicio ſeu timoꝛ pro quo dicto licet bal.nihil alleget facit immo.di
ctum in.c.bone de elec.glo.i.ſuper verbo iuſte et glo.ſuper verbo
et cauſam ſecus foret ſecundū doc.predictos ſi eſſet ad oꝛnatum ci
uitatis Et iſtud etiam videtuꝛ de mente cy.in dicta.l.ad inſtructi
onem hec eſtimo oliueri que in iure ciuili ponuntuꝛ in cedula tua in
terroga ſocium tuum quem aſſeris iuriſtam ſi verum dixi.

Oliuerius.

Dic mihi cato eſt ne ita in cedula vti hugo retulit.

Cato.

Totum qđ eſt in cedula retulit ⁊ q̄plura pro parte noſtra addidit

Oliuerius.

Hugo eſtimaſſem ſemper te partem cleri fauere et ꝓ illa parte iura
ſtuduiſſe. iam vt intelligo etiam ſtuduiſti pro parte ciuitatis et
laycorum quod tamen plures de conſulatu vix credunt qui tibi ſoli
reſiſtenciam a clero factam impingunt et nulli alteri ideo voluiſſē
ꝙ te ſicuti nos audiuiſſent et ceſſaret ſuſpicio indubie.

Cato.

Domine oliueri rogo nolite eſtimare dn̄m hugonem ꝓpter iuriū
hmōi allegationē ↄcludere velle ꝓ ciuitate quinymo hec ꝓpt̄a ip
ſius allegatio iuriū ꝓ nobis facienciū vehementē mihi preſūptionē
inducit ↄcluſionis ↄtrarie noui iuriſtarū ſubtilitatē. Hec ad aurem
vobis dico ne nimiū propter hec per eum allegata de eo ↄfidatis.

Oliuerius.

Si hec hugo dicit in iure ſcripta quid ābiguitatis eſt vt non liceat ciuitati iura exequi ymo minus a clero exigere ꝙ de iure poſſet.

Cato.

Audietis dominū hugonem contrariū concludentem velit deus non ſim propheta.

Hugo.

Cur me clam inter vos tot verba miſcetis. male cauſe ſignum eſt. gaudeo ꝙ vnus veſtrum legiſta eſt ſaltem baccalarius et ꝑ conſequens in parte canoniſta.

Cato.

Quod predixi domine oliueri intelligitis ꝙ dn̄s hugo incipit aliter loqui ꝙ prius incipit de mala cauſa noſtra verbum facere.

Oliuerius.

Rogo hugo vis tu aliquid contra tot iura ⁊ doctores ſicuti a ſocio meo per te allegata intellexi in contrariū dicere.

Hugo.

Volo.

Oliuerius.

Cur igitur recitaſti contra te iura ſcripta. hoc non eſt boni docti nec ſapientis viri ſignum.

Hugo.

Erras oliueri nam ſine ſolucione iurium que pro parte ciuitatis tui doctores allegāt ſemper in errore maneres et verū eorum intellectū non caperes. pacienter igitur audi me verum dicentem ſicuti me auſcultaſti cum pro tua opinione falſum et in iure erroneū concluſi.

Cato.

Auditis domine oliueri verum eſſe quod ſuſpicabar.

Oliuerius.

Dic hugo quid vis. auſcultabo. te audire ꝓpoſui etiā ſi per horā fueris locut⁹ ſed plus placeret vt cras reuertam iam enī aduesperaſcit

Hugo.

Vti libet oliueri inter fabulandum veſpere cantate ſunt nec horas legi canonicas veſpertinas. Mos gerendus eſt racionabilibus precãtibus in puncto octaue hore cras me videbis / niſi vel tibi citius vel fortune ſerius placuerit.

Oliuerius.

Hugo vale et cras vti dixiſti redi. et ita ſtude in vnam partem ſi ꝗtuti in alteram.

Hugo.

Valete ambo duo et vti iuſſiſti oliueri et ſtudui et ſtudebo.

Oliuerius.

Vides cato ꝙ bene locutus eſt dominus hugo iuxta cedulam noſtrã eſtimo certe ꝙ contrarium illius numꝗ̃ affirmabit.

Cato.

Nõ intellexiſtis q̄ dixi ymo ꝯtrariũ affirmabit indubie ego etiam iuribꝰ ſtudui res nõ eſt clara vt in cedula nrã ꝯtinetur.

Oliuerius.

Cur ergo cõſulatus hãc rem cõſulit.

Cato.

Vos ſcitis nõ ē hec res de pleno ꝯſilio nec ꝯſultis iuriſperitis ꝯcluſa vos oẽs clamatis in fauorẽ ciuitatis et iuxta natuãles viãs raciones et veſtrũ videre ſingula ꝯcluditis q̄ non militãt ſemꝑ in iure ꝑſerti circa facta clericorũ. Poſt factũ ꝯſilia q̄ritis nullus libens vos et cõſulatum redarguit.

Oliuerius.

Quã timeo rẽ hanc habere malũ exitũ. Ex modico lucro maximã patiemur infamiã et cenſuras papales. cur noſtri doctores nõ ſcribunt veritatẽ ſicuti eſt.

Cato.

Poſt factũ cõſulti ſũt ſicuti dixi et placere ſtudent. Nam obſequiũ

amicós veritas odiũ parit· et qui conſulti ſunt non ſemper veritatẽ conſulunt·ſed vti partes affectant et pro talibus reputati ſunt·

Oliuerius·

Durus ſermo· noctem deducam in ſomnenꝫ·ita vacillare incipio et cupio audire dominũ hugonem etiam ſi contra nos concluſerit nullũ animal eque vt homo mihi videtur a ſeipſo differt·nam alter nulliꝰ alter infiniti precij eſt·hic hugo vti apparet litteras vidit·

Cato·

Ymmo et practicauit atqꝫ ad omnem induſtriã iuridicam multo tempore ſe aptauit·

Oliuerius·

Ita apparet ſed vale cato et tuipſe etiã cogita ⁊ in tempe te pſenta

Cato·

Meum cogitare nihil eſt vbi noſtri doctores comparere formidãt· ſed cõparebo vti iuſſiſtis et bonam et quietã noctem vobis opto·

Oliuerius·

Hup tam mane aduentas hugo qui ad legendum horas canonicas obligaris vix electo ſurrexi et hunc catonem ad me intromiſi vix octaua eſt hora·

Hugo·

Jam matutinas cum alijs cantando·reliquas vero horas canonicas legendo ad veſperas vſqꝫ compleui et miſſarum officium celebraui vt tuus ſim totus hodie ad quecũqꝫ popoſceris·

Oliuerius·

Incipe hugo dicere que heri dicere obtuleras·affecto em̃ te audire aliquid boni apportantem·

Hugo·

Contra per me recitata et in tua cedula conſcripta dico ſic argũmentando · Regula iuris ciuilis eſt ꝙ eccleſie non tenentur ad aliqua onera ſordida neqꝫ extraordinaria vt·C·de ſacro·eccle·l·placet ⁊·l· neminem et·C·de epiſ·et cle·l·ij·niſi duntaxat ad pontium et viarũ reſtauratiõꝫ vt ẽ caſus ĩ dicta·l·ad inſtructiõꝫ·C·de ſacro·eccle·

et vtriuſq; ſimul de regula et fallencia p̄dictis nobiliſſimo iure auctē
ticorum ſtatuitur in § ad hec de eccle. ti. ergo eccleſia non tenebit
ad onus reſtaurandorum murorum ſeu eos fortificandum cum id ſit
opus ſordidum. l. maximarum. § fi. C. de excu. mu. li. x. Aut ſaltē
extraordinarium eo ꝙ non videtur perpetuum et vniforme quale
eſt ordinarium munus vt declarat bal. in dicta. l. placet. per tex. ibi
et. l. ſepo. § medico. ff. de au. lega. idem bal. in dicto titulo de pace
conſtan. et pleniſſime calde. conſi. ſuo ſecundo in titulo. de cenſi. facit
quod notat bar. in. l. ij. ff. de pro emu. facit ad predicta quia
exceptio circa onera reficiendorum pontium et viarum vt ad ea te-
neatur eccleſia facta in. l. ad inſtructionem a regula legis placet
cum ſi. confirmat ipſam precedentem regulam in non exceptuatis
et ſic in caſu noſtro de onere reficiendorum murorum et in fodiend̄
foſſatis nouis vt in. c. dominus xxxij. q. vij. Ex quibus videtur re-
ſponderi ad bar. motiuum in dicta. l. ad inſtructionem quatinus
intelligere videtur ꝙ licet ad perſonalia onera reficiendorū murorū
non teneantur clerici quia illud eſt munus ſordidum a quo clerici ſūt
exempti tamen ad pecuneas pro laborantibus in ea refectione vel
inſtauratiōe iuxta redditum poſſeſſionum ſuarum conferre hoc nō
eſt ſordidum munus. Nam cum reuerencia ſicut ipſe labor perſo-
nalis preſtandus in opere refectionis eſt ſordidum munus vt dcā
lege maximā rerum. § finali. Ita et pecunia eo caſu dicetur munus
ſordidum qui ſurrogata loco laborum vt in. l. ſepo. in principio. ff.
de annu. le. et ibi per bar. et per io. an. in mercu. ſuper regula generi
et lapus alle. xcix. et hoc eſt qd̄ declarat tex. in dicto. § ad hec dū
dicit poſſeſſiones eccleſiarū non teneri ad ſordidas functiones. Pre-
terea detur ſine preiudicio ꝙ onus ſoluendarum pecuniarū in ope-
refectionis non ſit ſordidum. tamen non videtur poſſe negari quin
ſit extraordinarium. Cum omne onus extraordinarium ſit quod
non eſt perpetuum et vniforme vt declarat bal. in dicta. l. placet
et cal. in conſi. ti. de cenſi. conſi. ij. facit quod ponit bar. ff. de iuris
immu. l. ij. ſed ab extraordinario onere eccleſia excuſatur ſine du-
bio vt in dicta. l. placet et dicto. § ad hec. Per predicta etiam vi-
detur dari reſponſio ad racionem aliorum doctorum dum ab p̄dep-
titate racionis vtilitatis publice arguunt propter quam ſtatuitur ī
lege ad inſtructionem et. § ad hec teneri eccleſiam ad onera refici-
endorum pontium et viarum etiam teneri ad reficiendum muros
quādo propter vtilitatem publicam guerre imminentis vel ſuſpicōis

guerre reſicientur. Nam tam id veniat ad correctionem iuris cō
munis regulariter ſtatuentis non teneri eccleſias ad ſordida et ex
traordinaria vt in dicta .l. placet et in .l. ij. §. ad hec Nec reperiat
hoc ius immutatū niſi in caſibus pontium et viarum vt in dicta .l.
ad inſtructionem et dicto .§. ad hec Ergo dicta immutacio et cor
rectio ad caſum hunc de reficiendis aut confortandis muris etiā ſi
ſimilem habeat racionem non trahetur per .l. precipim⁹ in fi. C. de
appel. et C. de teſta. l. ſanximus et in aucto. de adminiſtra. offi. §.
ſi. coll. iij. et qd̄ nō. glo. et doc. in aucto. quas actiones. C. de ſacro.
eccle. et per ange. in. l. gallus in prin. ff. de libe. et poſſ. per glo. ibi in
verbo filius hoc procedere dixit etiam ſi de correctione legis iniquiſ
ſime ageretur. Preterea non obſtant .l. ad portus et .l. omnes et .l.
ſi. in prin. allegate que dicunt ab onere reficiendorum murorū nullū
excipi quia intelliguntur niſi eccleſie que ab onere hoc i alijs legib⁹
ſunt excepte vt in dicta .l. placet .l. ij. §. ad hec et .l. ad inſtructiō
facit ad hoc ff. q̄ vi aut clam .l. j. per glo. et bar. et C. de adul. l. ita
pudor per glo. et Cy. et .l. non erit in. §. dato vbi eſt glo. fin. ff. de
Iuē iurādo. et pro hac parte eſt glo. expreſſa in dicta .l. ad inſtru
ctionē et alia glo. in .l. ſi. C. de qui. mu. li. x. et C. de ſacro. eccle. l. ne
minem et in dicta .l. ad inſtructionē Quare concludo eccleſias libe
ras ab huiuſmodi oneribus ſordidis et extraordinarijs

Oliuerius.

Satis longus fuiſti hugo et vt mihi viſum eſt res non eſt tam cla
ra pro te ſicuti iactitaſti In re enim clara non fuiſſet opus tot verbis
et iſtud non eſt docere nec veritatem dicere ſed argumentari

Cato.

Ita viſum eſt mihi domine hugo Nam auctoritas bar. et aliorū in
cedula deſcriptorum maior eſt q̄ tue argumentationes et perſuaſi
ones ita fundate

Hugo.

Igitur in principio dixi argumentando et de mero iure ciuili locut⁹

ſum nec aliquid iuris canonici allegaui vt rem vobis dubiam effi
cerem claram etiam mero iure ciuili. Et quia tu oliueri pacem cum
ſcuto petiſti et ego ramum gladio inſerui.

Oliuerius

Sufficit mihi hugo quod de iure ciuili clerus tenetur ad reparationem
et fortificationem murorum ad quod onus clerus minime compulſus
eſt ſed aliunde minimum grauamen loco illius clero impoſitum

Cato.

Sic et mihi videtur neceſſitate maxima conſiderata.

Hugo

Hucuſque argumentando locutus ſum et licet ſecunda pars quam ſuſ
ſtinui de mero iure ciuili ſit ſatis probabilis tamen quia eſt magna
auctoritas tenentium partem contrariam nec in terminis noſtris ne
ceſſitor inter dictas contrarietates eligere aliquam partem propter
iura canonica in hac materia ſubeundorum onerum per eccleſias lo
quentia quibus eſt ſtandum in materia eccleſiaſtica. Item quia ciuitas
thenen eſt de temporali domino eccleſie thenen vt in .c. i .et .ij. de noui
ope. nun. et ibi per inno. et doc. et nota in. c .ij. de arbi. li. vi.

Cato.

Quantum ſuſpicabar de iſto iure canonico quod illius determinationem
in fine reſeruaret.

Oliuerius

Dic hugo quid vis ſum hic tecum ad audiendum meram veritatem
et quid licitum ſit ciuitati et conſulibus de iure canonico et diuino. Non
enim dubito quin ciuitas clare informata non faciet vim clero.

Hugo

Letor et ex leticia vix lacrimas contineo quicquid hucuſque clerus
clamauit nullus veritatem audire voluit de iure canonico certum eſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et indubitatum q̃ nulla mũdi onera quantumcũq; neceſſitas vrget
et quantumcũq; vtilia laycis eccleſie contribuunt niſi ↄcurrentib9
tribus. Primum q̃ certum ſit ad illa laycorum facultates non ſuffi
cere. Secundum q̃ clericos contribuere conſulat romanus pontifex.
Et tercium q̃ epiſcopi vel clerus ipſemet ſibiipſis onera imponant
vt de iſtis eſt caſus in iuribus in prĩcipio conſabu. noſtre allega. c.
non minus et. c. aduerſus de immũ. eccle. et per doctores ibidem.
Aleas autem nequaq̃ in collatione onerum conferunt clerici vt ibi
et. c. j. et. c. clerici. e. ti. li. vi. iuncta cle. j. e. ti. Et propterea concluſit
glo. iuriſcanonici in. c. nouatum xvi. q. j. et lau. in. c. placet. e. cau. et
queſ. q̃ de iure canonico non tenentur clerici contribuere etiam in re
fectione pontium et viarum quod intelligendum niſi dicta tria cõ
currant. Sicq; intelligi oportet glo. dicti. c. non minus quatinus
dixit teneri eccleſias ad refectionem pontium et viarum vt intelli
gatur dictis tribus ↄcurrentibus et non aleas. Nec tamẽ obſtat
lex ad inſtructionem et. C. ad hec Quia cum dicta ſtatuta laycal.
imperatorie poteſtatis ſuper eccleſijs et clericis edita per eccleſiam
approbata non ſunt in eccleſiarum et clericorum preiudicium non
ſunt ſeruanda vt in. c. eccleſia ſancte marie de conſtitu. et in. c.
bene quidem xcvi. di. Et per hec etiam reſpõdetur ad. l. ad portas
et. l. omnes cum ſimilibus allega. in principio quatinus ſtatuunt q̃
nullus excipitur ab onere reficiendorũ murorum quia intelligitur
nullus ſtatuẽti ſubiectus quia nõ poteſt intelligi eccleſia ſtatuẽti nõ
ſubiecta p iura alle. Nec etiam obſtat. c. peruenit de immu. eccle. qd
loquitur in caſu ſpeciali quo timetur ciuitas ꝛ que ſit iuris ↄtẽpalis
eccleſie preſertim eccleſie romane occupari ab infidelibus. Nec eſt
ſpacium aliter ꝓuidendi periculo tũc tenenẽ clerici auctoritate illi9
canonis ſicuti layci ad cuſtodiam perſonalem murorũ Aleas aũt cõ
vt in dictis. c. non minus et. c. aduerſus Sic declarant Jnmo. et
hoſ. ꝛ dominus antho. in dicto. c. peruenit prima oppo. Et ita tandẽ
in termĩs decidit q̃ in refectione viarũ pontiũ et murorũ ciuitatis non
teneanẽ eccleſia ꝛ clerici niſi dicta tria ↄcurrãt Jo. An. ſic ↄcludẽdo
et cal. referẽs Jo. an. in dicto ſuo cõſi. j. in ordin. e. ti. de cẽſi. et dñs
anthonius in dicto. c. aduerſus de imu. eccle. et fuit etiam prius
concluſio hoſ. in ſũma. e. ti. §. iij. Cum ergo vos ſpoliaſtis clerum
propria temeritate antiquiſſimis priuilegijs inconſulto romano põ
tifice clarum eſt ciuitatem omnes illas penas iuris et conſtitucionũ
apoſtolicarum et imperialium incidiſſe et vt tales

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

veniunt declarandi maxime propter noua vectigalia propria temeritate impoſita clero.

Oliuerius.

Jam directe ſocio meo referente contra contenta in cedula cõcludis de quo mirari non ſufficio vix credere tibi poſſum hanc determinationẽ ita clare in iure ſcriptã ex quo doctores noſtri aliter ſuaſerũt

Hugo.

Facis oliueri cõtra mihi promiſſa et datis palmis ſtipulata de fide mihi adhibenda Et ſi priorum meminiſſes tue admirationi et incredulitati ſcires fuiſſe reſponſum. Sed dum amorem contradicendi ſequeris a queſtionum lineis excidiſti more quorundam loquaciũ potius ꝙ facundorum qui cum diſputare neſciant tamẽ litigare nõ deſinunt.

Oliuerius.

Scio quid vis dicere ꝙ noſtri doctores quos cõſuluim⁹ poſt factũ conſulti ſunt vel nobis diſplicere non poſſunt ymo potius non volũt ſed in officijs remanere et cõmoda a nobis recipere preeligunt.

Hugo.

Aliqui boni aliqui mali reperiunt᷑ ꝛ petatis conſilia ab illis qui nõ ſunt duplicis animi qui bonam habent famam. non qui ſola munera attendunt et vacillant et modica turbatione aduentante alterant.

Oliuerius.

Si deus eſſem iſtos cognoſcerem qui eſt ſcrutator cordium et papa dicit ſocio meo catone referente. Et ſi vicem dei geramus in terris de occultis tamen diuinare non poſſumus.

Hugo.

Si tuum eſt impoſſibile ꝛ tunc eorum conſilijs non indigeres iacobus apoſtolus in canonica ſua epl'a te docet qui ait Vir duplex animo incõſtans eſt in omnibus factis ſuis Et dominus in euãgelio Ex fructibus eorum cognoſcetis eos.

Oliuerdus

Satis te intelligo ſed vnum ſcrupulum in corde meo adhuc teneo.
Nec ſatis intelligo qualiter poſſit eſſe tanta diuerſitas et cõtrarietas
in iure vt ſuper eiſdem textibus planis tam contraria concludantur
per doctores Melius videretur ſtudere et conſulere ex nudis texti
bus ꝙ ita ſe inuoluere in doctorum opinionibus et lecturas omnes
comburere.

Hugo

Crede mihi oliueri non fuiſti primus qui hanc fantaſiam ne dicam
fatuitatem protuliſti. Poſt omniũ doctorum lecturas per ſubtiliſſi
ma ingenia pro intellectu et cõcordancijs iurium in libris ↄſcriptas
doctores noſtri temporis vix aliquid de textibus intelligunt quid
intelligerent vel in ſcolis legerent ſi lecture non eſſent Succeſſiue
inuente ſunt artes et ex opinionibus et diſputationibus elicitur ve
ritas. Dubia que in iure inter doctores ſunt ex eiſdem textibus ori
unt̃ ſicuti in theologia ex ſacris lr̃is diuerſorũ doctorum opiniones
ſb'orte ſũt. neqꝫ ei ſcriptum vnꝗ̃ vlla ſic apta claraqꝫ fuit vt diuer
ſos flecti ſẽſus neq̃ret Traxerũt qꝫ ſacris ex codicib9 ortũ oĩa que
ab inicio ſurgentis eccleſie vſqꝫ nunc fuerunt ſciſmata Sed nouit
hoc futurum deus idcirco cum per famulũ ſuum moyſen iſrahelitico
populo legem dediſſet et quid ſectandum quidve fugiendum eſſet
manifeſta ſerie perſcripſiſſet ſciens tamen futuros eſſe qui legi ſue
diſſonos ſenſus accõmodarent conſulturus futuro ſeculo ⁊ obicem
poſiturus hereſibus et falſis opinionibus ſummum tribunal ĩ terra
conſtituit ad quod maiores cauſe et omnes afferri dubitaciones de
lege deberent Ait enim in deuteronomio dominus Si difficile et am
biguum apud te iudicium eſſe proſpexeris inter ſanguinem et ſan
guinem cauſam et cauſam lepram et lepram et iudicium inter por
tas videris verba narrare ſurge et aſcende ad locum quem elegerit
dominus deus tuus venieſqꝫ ad ſacerdotes leuitici generis et ad iu
dicem qui fuerit illo tẽpe ⁊ queres ab ei qui iudicabunt tibi iudicij
veritatẽ ⁊ facies quecũqꝫ dixerĩt qui preſunt loco quẽ elegerit dñs
⁊ docuerĩt te iux̃ legẽ ei9 ſequeriſqꝫ ſnĩaꝫ eoꝝ nec declinab' ad dextrã l'

ad ſiniſtram · Qui autem ſuperbuerit nolens obedire ſacerdotis im
perio qui eo tempore miniſtrat domino deo tuo et decreto iudicis mo
rietur homo ille et auferes malum de iſrahel · Sicut veteris teſta
menti ſequacibus dominus imperauit ne quis ſeductꝰ opinione ſcin
dere populum peregrinasqꝫ opiniones introducere poſſet Nam qui
ambulant in errore cordis ſui veniēt ſuper eos mala · Sic met xp̄s
dominus noue legis conditor veritatis magiſter et ſalutis inuentor
ſummi refugium tribunalis erexit Elegit enim petrum et in petro
ceteros romane ſedis antiſtites qui poſt eius in celum aſcenſionem
vicariatum tenerent et in eccleſia primū locum · Cum claues regni
celorum illi promiſit dicēs · Paſce oues meas · Cur hec quid opus
erat petrum fieri paſtorem · claues regni tenere · principatum accia
pere · xpriſti vicariatū gerere niſi vt errantes reduceret · ignaros
inſtrueret · timidos roboraret · pertinaces eluminaret · fidelibus ſub
ueniret · hereticis repugnaret · Si iuſti eſſemus ac noſtro ingenio
verum videremus et ſequeremur omnes neqꝫ lege neqꝫ principe
opus eſſet Sed quia ſurgunt ingenia pernicioſa que doctrinas pe
ſtiferas ſeminant funduntqꝫ venena letalia et occidūt credulas ani
mas neceſſaria fuit ſummi tribunalis erectio quod inter lepram et
lepram iudicaret ⁊ opiniones doctorum veras approbaret ⁊ falſas
reprobaret hoc autem eſt apud apoſtolicam ſedem que cardo et ca
put a domino et non ab alio eſt conſtituta fidelium · Et ſicut cardine
oſtium regitur ſic huius ſacre · ſedis auctoritate oēs eccleſie diſpo
nente domino reguntur · Atqꝫ vt calixti pape ſanctiſſimi verbis
vtamur nulli dubium eſt ꝙ apoſtolica ſedes mater ſit omnium eccle
ſiarum a cuius nos regulis nullatenus conuenit deuiare Vos igit
thenēſ ciues ſi vos aliqua iuris dubitacio tenet angitqꝫ conſulite
romanam eccleſiam ſeu legatum apoſtolicum digniſſimum hic pre
ſentem Audite vicarium xpriſti aut eius vicem gerentem Facite
quecūqꝫ dixerint vobis qui preſunt loco quem dominus elegit · Di
cite cum yſaya Venite aſcendamus ad montē domini et ad domū
dei iacob et docebit nos vias et ambulabimus in ſemitis eius Quis
eſt mons domini niſi apoſtolica ſedes · Que domus dei eſt niſi eccle
ſia · Quis locus electus a domino niſi roma quam beatorum petri
et pauli martirium conſecrauit Fugiebat petrus ex vrbe mortem
timens ſed cum offendiſſet in via dominum dixit ad eum domine
quo vadis et dominus ſibi Vado romam iterum crucifigi Sic re
uerſus petrꝰ ibi cathedrā ſūmi pōtificis erexit vbi crucis patibulū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſubijt · huc ergo recurrendum eſt hinc vera doctrina ſumenda eſt hinc veritatis hauriendi latices hic fons aque viue ſignatus ſcaturit hic ortus concluſus hic archa domini extra quam non eſt ſalus Non pudeat vos theneñ que de cleri exactione et ſpolio perpetrato iuxta doctorum veſtrorum opinionem erroneam ſentitis apoſtolice ſedi et eius legato referre et eius conſilium petere · nam diuus iheronimus doctrina plenus et omnem ſcienciam callens cum fidei ſepta dictaſſet ad dāmaſum papam ſcripſit · Hec eſt inquit fides papa beatiſſime quam didici in eccleſia quamqʒ ſemper tenui in qua ſi minus perite aut parum caute forte aliquid poſitum eſt emendari a te volo qui fidem petri tenes et meritum · Sic et vos facere theneñ et te oliuerium vt metheñ ad hoc faciendum inducas exhortor · Oſtēdite vos et que feciſtis et opiniones veſtras romano pōtifici ſeu eiꝰ legato · facite que iuſſerit neqʒ ad dexteram neqʒ ad ſiniſtram declinantes · ſic euitabitis maximas penas in vos inflictas ſic conſolacōeꝫ ſpiritus ſic anime veſtre quietem accipietis et ſalutem ·

Oliuerius

Miror te qui iuri pontificio operam dediſti ex theologia te defendē et cauſam tuam fortificare ·

Hugo.

Jus canonicum participiū eſt capit enim partem a theologia ⁊ partem ex legibus Attamē que iam locutus ſum maximi pōtificis v̄ba ſunt mihi ad propoſitum deſeruientia · ſed nihil reſpondes ad intellectum eorundem ·

Oliuerius

Quid dicam vt mihi videtur concludis neceſſario conſulendum ſummum pontificem aut eius legatum cuius iudicium nobis ſuſpectum eſt imperatoris preeligeremus determinacionem ·

Hugo

Tergiuerſaris et tn̄ laq̄is veritatis inuerteris in ꝑſonā tuā iā loq̄r

cui ſuſpectū eſſe poteſt illud iudicium quod dn̄s ſtatuit. Super cleꝝ dn̄s imperator nullam habet facultatē neq; iudicium. Dicit em̄ canon nec imperator ſibi iura pontificis arripiat nec pontifex nomen imperij vſurpat vt xpriſtiani imperatores ꝓ eterna vita pontificibꝫ indigerent et pōtifices ꝓ curſu temporaliū tantūmodo rerū imperialibꝫ legibus vterentur. Et iterū Si imperator catholicus eſt ſalua pace ipſius dicimus filius eſt non preſul eccleſie. habꝫ priuilegia poteſtatis ſue q̄ ad miniſtrandū legibus publicis diuinitus conſecutꝰ eſt et eius beneficijs non ingratus con̄ diſpoſiciōnē celeſtis ordinis nihil vſurpet. Ad ſacerdotes em̄ deus voluit que eccleſie diſponēda ſunt pertinere non ad ſeculi poteſtates quas ſacerdotibus voluit eſſe ſubiectas. Et ne dicas maledictus canon qui cantet contra clericos In capitularibus Karoli magni et ludouici imperatoris canoniſatis ſic inuenitur quia iuxta ſanctorū prm̄ tradicionū nouimus res eccleſie vota fidelium eſſe precia peccatorū et patrimonia pauperum. cuiq; non ſolum habita conſeruare verūetiā deo opitulante conferre optamus vt autē de diuidendis rebus eccleſie ſuſpitionem dudum conceptam penitus āmoueamus. Statuimus vt neq; noſtris neq; filiorum et deo diſpenſante ſucceſſorum noſtrorum temporibus vllam penitus diuiſionem ſeu iacturam paciantur quod maxima auctoritate ſimachus papa approbat ſinodo generali acclamante. Nec refugit clerus quin sereniſſimus dominus imperator xpriſtianiſſimꝰ et eccleſie obſequentiſſimus vnacū reuerendiſſimo domino legato hanc differenciā examinēt ⁊ fiat determinatio vtraq; ptāte ꝯiūcta

Cato.

Oliuere capti ſumus nollē q̄ res noſtra in lucem prodiret nullo iure defendere poſſumus que perpetrata ſunt queramus euaſionem per dilacionem dicamus nobis nil commiſſum.

Hugo.

Quid ſuſurratis inuicem cur non reſpondes oliuere.

Oliuerius.

Quid reſpondebo volo libens que audiui referre in conſulatu et q̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

concluſa fuerint renunciare.

Hugo.

Referre vis poſt longum annum platonis hoc eſt negligere quemadmodum hucuſqꝫ factum eſt et interim ſemper clerum ſpoliatū tenere et in cenſuris inſordeſcere interim flebo Nam nihil miſeris dulcius eſt gemitu. Video enī veriſſima ſigna induracionis ciuitatis et plage ſubſequentis niſi aliter actā fuerit. ſufficit mihi te audiuiſſe et a me tibi dictum que vera ſunt cum aliud amplius agere non ſit mee poteſtatis. Et cū hijs vale et refer cum placuerit et renuncia cum vis.

Oliuerius.

Non ſis obſecro conſternatus animo ſpero aliquid boni renunciare a breui. et vale hugo amicorum confidentiſſime.

Hugo

Deus vertat bene et ſpem ad bonum effectum deducat et q̄ celeriter legato preſente.

Explicit dyalogus ſuper libertate eccleſiaſtica nouiter cōpoſitus et ſupra Rychenſteyn impreſſus. Anno a natiuitate domini Milleſimoquadringenteſimoſeptuageſimoſeptimo menſis Junij die vero decimaquarta.

Omnia conſilio prius experire q̄ armis

Vt nequit Nimis

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

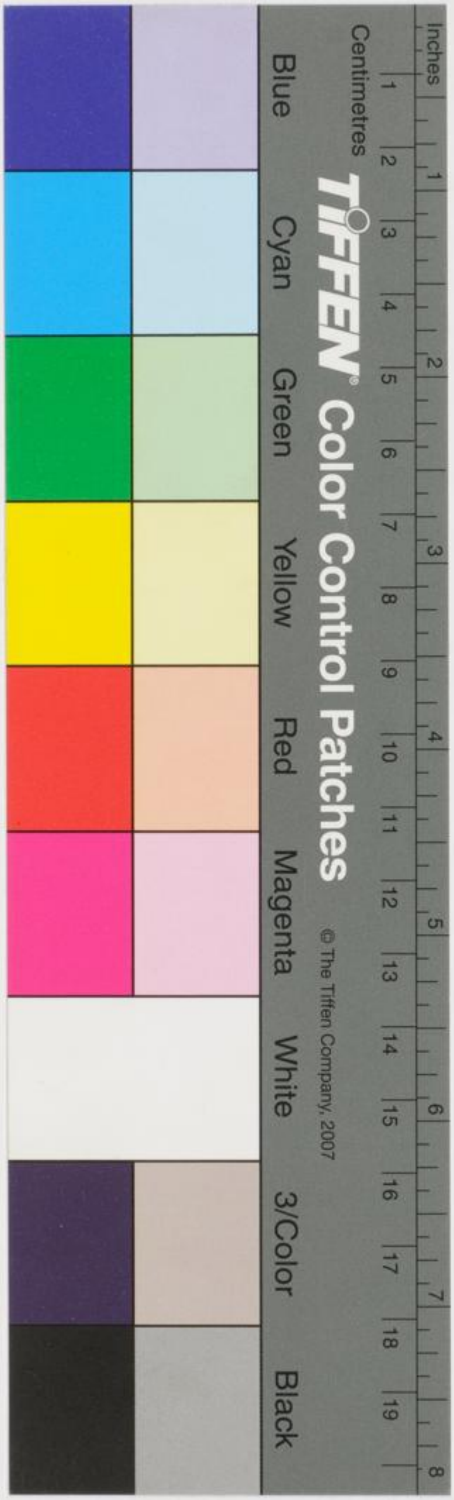

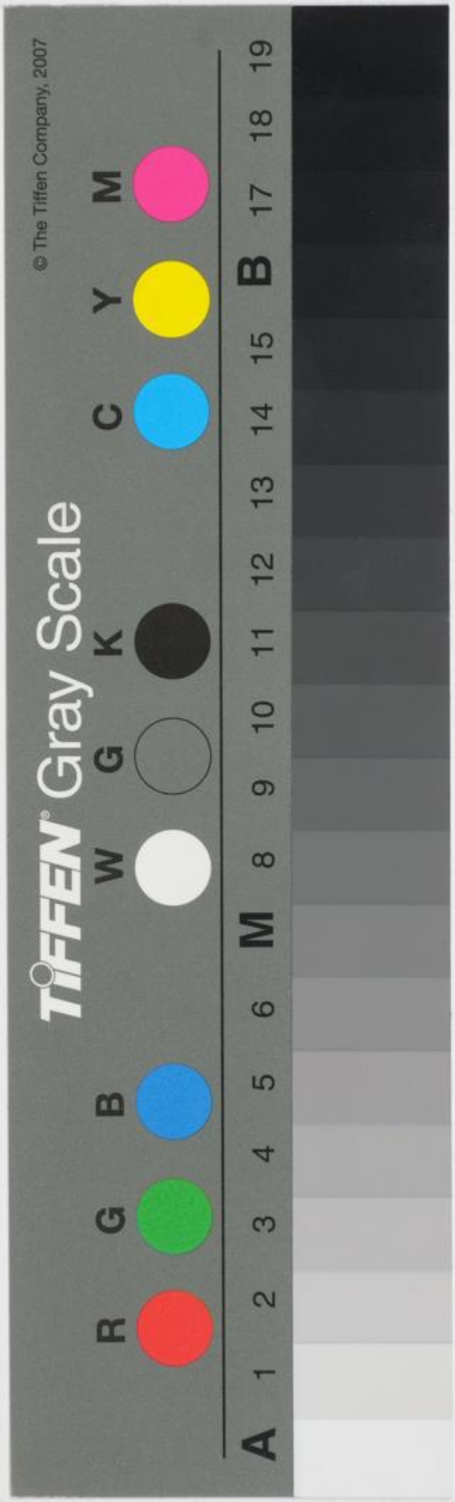

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf